
VYCHOVATELSKÉ LISTY.

ČASOPIS VĚNOVANÝ ZÁJMŮM KŘESŤANSKÉHO VYCHOVÁNÍ.

Na Ondřejníku.

Z našich vycházek podává *J. M. Kadlčák.*

Všeobecně převládá mínění, že vycházky do přírody a učbu pod širým nebem lze konati jenom z jara a v létě. Na podzim a zimu se zapomíná. Neprávem. Vždyť i jeseň má své něhy a zvláštnosti, má bohatost barev a tvarů, má plody a jevy, jichž nedovede si představit, kdo nepoznal úchvatných krás k zimnímu spánku se chystajícího kraje. Mnohé jevy, různé plody jenom na podzim lze ukázati. K tomu nádherný rozhled do nekonečných dálav za jasného dne v jeseni bohatě nahradí trochu námahy.

Také z úsporných důvodů doporučují se podzimní vycházky. Různé výkony měřičské, zeměpisné pojmy, výklady lidopisné, výklady domopisné, výklady z nerostopisu a jiné s dobrým, ba lepším výsledkem v jeseni vykonáme než na vesno a získáme mnohé chvíle pro jarní učbu v přírodě.

Důkazem a dokladem k tomu výmluvným je podzimní vycházka naše, již zpravidla konáme na rozlehlý, 900 metrů vysoký chlum Ondřejník, kterýž k západu uzavírá dolinu frýdlantskou.

Snad se některému čtenáři zavděčím, načrtnu-li v hrubých rysech jednu z našich vycházek Ondřejnických, počátkem října vykonaných s žáky nejvyšší třídy, a uvedu-li všechno, což budilo zájem a pozornost malých přírodozpytců.

Aby vycházka měla účelný cíl a výsledky pro učbu cenné se zajistily, určen z předu úkol vycházky.

Žáci mají na vycházce poznat podzimní květenu nejbližšího okolí, zejména plody rostlinstva, houby a mechy, pak ptactvo a jeho přípravy k odletu neb zimnímu pobytu a jak hmyz se chystá k zimnímu odpočinku. Zejména hnízdění ptactva na opuštěných hnízdech se dobře objasní.

Takovýť účel jedné z četných vycházek. Jindy zase na řadu přijde domopis a výklady zeměpisné.

Tedy dnešní vycházka má účel poznati podzimní jevy přírodní hlavně v rostlinstvu, ptactvu a ostatním zvířectvu.

Za jasné pohody odpolední opouštíme učírnu dusnou a v obvyklém pořádku zaměříme ku stráni Ondřejnické.

Hoši radostí div se nedají do skoku. Oko září radostným rozechvěním a tepna prudce bije nedočkávatostí. Šum hlučný a sem tam i prudký výbuch

tlumené rozkoše je dokladem, že děti se těší nesmírně na požitky, jakéž vždy skytá vycházka.

Popřejeme hochům trochu volnosti. Však se udrží v mezích slušnosti dobře vědouce, že by rozpustilá bujnost nemilé následky přivodila: vyloučení a návrat do školy. Ani nejcitlivější trest nejeví takových účinků, jako prostý povel: „Neumíš se slušně chovat ve společnosti naší. Vrať se do školy a ohlaš p. učiteli N., že máš do 3. hodiny vypracovat úkol.“ (Určí se mu práce příhodná.)

Sotva jsme opustili městečko a po lávce přešli Hutné, tichne hovor a zmírá smích bujný.

Znajíce účel vycházky, hoši bystře se rozhlížejí po nejbližším okolí pátrajíce, brzo-li se objeví něco k hovoru vhodného.

V tom kterýsi radostně vzkřikne: „Husy — táhnou nad námi!“

Všechno pátrá po blankytě a hledá zrakem známý trojúhelník.

„Slyším jejich gagot“, jiný přerušuje ticho.

„Už je vidím. Táhnou právě nad Obecním ke Smrku“, ozývá se hlas.

„Hena, hena!“ volá jeden přes druhého a chumáč ruk ukazuje k jihovýchodu, kdež vysoko v oblacích vidět šedesát divokých hus táhnout v klínovitém dvojřadí.

Vidět zcela určitě, jak chvílemi v pozadí jednotlivá vyrazí z čáry a v urychleném letu v před kvapí a v čelo se řadí, vystřídajíc onu, jež před ní letěla v čele klínu.

„Kam asi doletí dnes na noc“, kdosi prohodil maně.

„Na Smrk“, mínil Tománek.

„Tam budou za okamžik, již mizí nám z očí“, dokládám a vypravuji o cestách tažného ptactva.

Hoši ztichli. Naslouchali pozorně výkladům, jak se ptáci připravují na dalekou cestu k jihu.

Vypravoval jsem hochům, jak táhnou někteří po rodinách; napřed samice s mláďaty, za nimi pak o několik neděl později samci. Na vesno pak naopak: nejdříve se objeví samci a hlučným zpěvem samicím svůj pobyt ohlašují. V říjnu opouštějí nás poslední opeřenci. Co se zdrží déle, buď přezimuje anebo za nepohody zimní zahyne.

Z dalekého severu k nám v zimě přiletují vzácní hosté: ořešníci, brkoslavi a jiní. Naši zalétají na pobřeží středozemního moře a mnozí až do severní Afriky, ba i dále se stěhují. Táhnou podél řek a hor k jihu a jihozápadu. Slabší v noci, aby unikli škůdcům, silnější i za dne, ale vždy s velikým spěchem chvátají, tak že za několik dní jsou daleko na jihu. O vlaštovkách nevíme ani, kam až zaletí a kde přezimují.

Obyčejně shromažďují se k večeru na určitém místě, pak vysoko povznesou se k oblakům a v noci zmizí.

Za hovoru cesta rychle ubíhala. Ani jsme nepozorovali, že vystupujeme po lesnaté stráni k výšinám.

V tom se z houštiny ozval hlučný pískot a sykot.

„Sýkory, sýkory — a co je jich!“ zajásal Adamec, známý ptáčař.

Všichni jsme stanuli. S nemalým zájmem sledovali jsme houf sýkorek, jež vesele si pohvizdujíce, laškovně s větve na větvici poletujíce, pečlivě slídily po nějakém zákusku.

„Hoši, znáte je?“ vyzvídám.

„To jsou uhelnícci a parukářky“, tvrdil Adamec.

„Aj králíček je mezi nimi“, prohodil kdosi.

„Čeď sýkorek na svých potulkách trpí zhusta i své příbuzné mezi sebou. Vidáme v houfě nejen všechny druhy sýkor, ale i sinici, šoupálka a datle“, vysvětlují.

„Ptactvo po většině již nás, jak víte, opustilo. Přece však ještě mnohé známé spatříme na potulkách dnešních. Pozorujte bedlivě křoviny i houštiny a doma zaznamenáte, které ptáky dnes kdo z vás spatřil“, za úkol žákům ukládám.

Když pak ve škole přehlížel jsem zápisky, četl jsem, že viděli z řádu pěvců čeď pěnic, a sice červenku čili rašku, rehky čili chvistky, bílého i žlutého konipáska, budnička. Z čeledi sýkorek kromě již uvedených sýkoru lužní a koňadru; z čeledi drozdů kosa obecného a prskavce; z čeledi havranovitých vránu popelavou, straku a sojku, již pozorovali chvíli, jak žaludy loupe a odnáší do skrýše na zimu do zásoby; z čeledi pěnkav naši krásnou pěnkavku, zvonohlíka, polního vrabce, strnady. Z řádu šplhavců spatřili datle zeleného, šedého a černého. Též lesní sluku vyplašili jsme a nad lesem viděli jsme kroužit jestřába.

„Hena je hnízdo“, na mluvnicki a spisovnou řeč zapomínaje po našem rozkřikl se Sajdák, z ostružin pracně se vymotáváje.

„Kaj — kaj“, sborem se ozvali hoši.

„Oto hevajky“ — ochotně ukazoval Sajdák, jenž místo po ptácích rozhlížel se po zralých ostružinách a v nestřežené chvíli zapadl v křoví, kdež lesklé bobule černé tak vábivě kynuly a svůdně vábily mlsný jazýček.

Vše se hrnulo k ostružinám, ale nedoběhli. Náhle zarazivše, pátravě se ohlíželi po mně, co asi řeknu.

„Jen se podívejte na hnízdo. Ne z jara, když ptáci hnízdí a zvědavcem snadno se odpudí, nýbrž v jeseni, když pěvci opustili své útulky, je vhodná doba k prohlížení hnízd. Pátřejte na další cestě, najdete zajisté ještě leč které jiné hnízdo. Prohlédneme každé a určíme, který asi pták v něm hnízdil“, pobídnul jsem žáky, kteří mezitím obklopili křovisko a zvědavě si prohlíželi hnízdečko uměle ze stébel a žíní spletené a mezi trním nevysoce nad zemí ukryté v trsu zaschlé traviny lesní.

„Víte-li, čí asi to hnízdo?“,

Žáci hádali všelijak.

„Sedmihláskovo“ — mínil konečně Adamec.

„Kaj tam, kaj!“ smál se Tománek, „sedmihlásek má hnízdo na chebzi“, smál se hoch.

„Tak jest! sedmihlásek hnízdí na větvi stromu, nejraději v sadě. Toto hnízdo zbudovala si pěnice podkřovní. Pěnice vůbec nejraději budují úhledná miskovitá hnízdečka v trní a houštinách křovisk, v živých plotech a rákosí nevysoce nad zemí.

„Víte, kde hnízdí jiní ptáci?“ táži se žáků dávaje znamení k pochodu.

A žáci jeden přes druhého vypravovali, co věděli o hnízdech a hnízdění. Doplnoval jsem jejich vědomosti a omyly mnohé opravoval. Našli jsme později úplně klenuté, malým otvorem opatřené hnízdo budničkovo z mechu překrásně zbudované pod mládím březovým. Na buku obdivovali v úžlabině větví uměle spletené, lišejníky a mechem olepené, peřím a žíněmi vystlané hnízdečko pěnkavy, v suchém pařezu staré jedle vypátrali hnízdo červenky, na jedlích vzdušné hnízdo holubů, ve vrcholu vysokého smrku objevili velikánské hnízdo vrány zhotovené z větví suchých a na

konec v houští vypátrali z větviček, kořinků, stébel a mechu spletené hnízdo kosa, vylepené hlinou, dřevem spráchnivělým, jako plstí vyložené a uhlazené, jež budilo nemalý obdiv všech.

„Tamhle je také velikánské hnízdo, jako koule v haluzi“, oznamoval Frantík.

Na vysoké jedli v hustém jehličí polo skryto skutečně bylo vidět veliké hnízdo, zrobené ze suchých větvic a jehličí.

„To není ptačí hnízdo“, vysvětlují.

„Veverka!“ křičí Tománek.

„Kš — kš“, zpustili hoši, plašice vylekanou veverici, jež jako hádě mihala se zelení a mrštně skákajíc z větve na větev zmizela v houští.

„To je hnízdo veverčino“, moudře prohodil Trčka, ukazuje na chumáč suchých větvic.

„Já tam vylezu, podívat se“, ochotně se nabízel Sajdák.

„Taková výprava by nás zdržela a z pouhé zvědavosti do nebezpečí se vydávat chvályhodno není. Ostatně je na čase, abychom se rozhlédli po rostlinstvu“, odmítal jsem návrh.

„Pozorujte, které rostliny dosud kvetou“, pobídl jsem žáky.

„Zde kvete ostružina“, ukazoval Typovský.

„Tamhle se červená vřes“, oznamoval jiný.

Hoši donesli květůl a pryskyřníky horské, lesní pomněnku, jestřábník, starček lesní a jiné zpozděné květy, o nichž cestou jsme hovořili.

„Co pak se červená tamhle na pokraji seče?“ vyzvídám, ukazuje na křovinu rudými plody obtíženou.

„Šipinky!“ ozývá se ve sboru.

„Co jsou šipinky?“

„Plody plané růže šípkové“.

„Nač užíváme šípnek?“

Hoši mlčeli.

„Když úplně vyzrají, hospodyně je sbírají, očistí, plstnatá jádra vyberou a rozvaří na šípková povidla“, vysvětlují.

„Naši vařili z nich omáčku“, chválil se Tománek.

„I do koláčů a koblihů se dobře hodí“, přisvědčují.

„A co tamhle se modrá?“

„Trnky plané.“

„Jedl jsi takové trnky?“ táži se Trčky.

„Jedl, ale až zmrzly.“

„A proč?“

„Jsou trpké a kyselé, dokud nepromrznou“, vysvětloval hoch.

„Kdybychom nasbírali zralých plodů trnky a hned zaseli na záhonek, z jara by vyrůstly keříky trnkové, z nichž bychom si mohli vypěstovat zákrsy slív. Víte-li jak?“ táži se žáků.

„Očkováním“, odpovídají ochotně.

„Co pak tuhle pod bukem leží?“

„Bukvice“, radostně vykřikl Frantík, sbíraje chutné plody zrudlého buku stoletého.

„Víte-li, k čemu se hodí?“

Nikdo nevěděl.

„Z bukvic lisuje se velmi dobrý olej“, poučil jsem žáky.

„A na jídlo též se hodí, mínil Typovský“, pochutnává si na nich.

Výše vystupující pozorovali jsme ještě mnohé jiné plody. Na jedlích viděli jsme skupiny zelenavých šišek vzhůru vztýčených na vrcholu věkovitých obrů. Na smrcích visely střípce hnědých šišek šupinatých. A dále spatřili šišky horské sosny, plody olše černé i bílé, plody hrabů, javorů, lískové oříšky, červené bezinky lesního chebží, jahůdky rudé na kalině, plody svídy, brslenu, jeřabiny, lusky čili mníku, kručinky, janovce a jiné plody.

„Našel jsem hřib“, oznamoval Frantík, když jsme již vystupovali na mýtinu.

„Rostou — naši každý den přinesou“, ujišťoval Bačák z Kubalanek.

„Za příznivé pohody v jeseni u nás houby nejvíce rostou. Jen se rozhlédněte“, přisvědčuji.

Hoši rozběhli se na pokraji lesa a za nedlouho každý měl nějakou houbu v ruce. Našli uhelku, kozí bradu, lišky jedlé, klouzek, jedovaté čirňoky, ryzce velikánské, synále, holubinky různých barev, kozáky a mnohé jiné. Rozumí se, že muchomůrka obecná i horská nechyběla.

Vybídl jsem hochy, aby opatrně vyrýpali nerozvitou muchomůrku. Ve chvíli donesli dvě. Jedna ještě úplně zahalená plachetkou, druhá již polo uvolněná. Dali jsme je i s podkladem mechovitým do papíru a ve škole zasadili do květináče.

To bylo údivu, když do rána starší zcela se rozvinula a mladší z blány se vybavila. Divení ještě větší nastalo, když o den později spatřili hoši okolo muchomůrky rozmetaný bílý povlak, jako by někdo silně vymrštil hrst nejjemnější mouky.

Žáci poznali výtrusy muchomůrky, viděli, jak se řasnatý klobouček vzpřímí, pak prohne vzhůru, načež houba rychle hyne a hnije.

Když jsme došli po svahovité stráni a úbočím až k temenu dospěli, překrásný se otevřel rozhled po širých nivách a luzích naší milé vlasti.

Než o tom jindy.

Na hřebeni hory odpočinuli jsme v husté trávě mechem porostlé a občerstvili se v Korytě křišťálovou vodičkou. Hoši si pochutnali na okoralém chlebě a pak obzírali kraj. Zopakovali na temeni chlumu domopis okolí a zeměpisné pojmy, načež obrátili jsme se k domovu.

Sotva vkročíme do jedlového lesa, našli asi 8 cm dlouhého slimáka bezkydského, kterýž nádhernou barvou vábí pozornost každého návštěvníka našich hor. Někteří jsou leskle černí, jiní jasně modří neb červení.

„Podívejte se za kůru tamhle onoho pařezu“ — vybízím hochy ukazuje na sosnový peň.

„Jé, tu je červů!“ divili se žáci, spatříce pod korou odchlíplou osadu larev obecného tesaříka. Údiv byl ještě větší, když jsem ve spodní části ukázal jim pupy známého jim brouka.

„A teď se podíváme, jak se hmyz chystá ku spánku zimnímu. Převraťte několik plochých kamenů — my říkáme břily — a pozorně prohlédněte půdu“, nařizují hochům.

„Zde je brouček — já mám střevlíka — já sluníčko — zde je ploštice — tu vosu zkřehlá je v důlku“, volal jeden přes druhého.

Byl zde srostlokružník hedvábný (*Cistela sericea*), sluněčko sedmítečné (*Coccinella 7punctata*), stromovec kovový (*Ludius aeneus*), úzkohrdlec štečný (*Platinus 6puncta Mülleri*), tečkokřídlec světlonohý (*Pterostichus niger*), úzký dlouhotečný (*P. oblongopunctatus*), matnolesklec

širohrbý (*Amara eurynota*), zdobník rozpoltný (*Poecilus dimidiatus*), vousáč rezavý (*Leistus ferrugineus*), šidlatec tečkovaný (*Bembidion punctulatum*), lejnomil kovokrovný (*Philonthus cyaninpenis*) a jiné brouky.

Na výsluní proháněly se babočka břízová, paví oko, různí okáči, admiral, žluťáci, modráčci, ostruháček, a chvílemi vyrušili jsme z klidu různé píďalky, nočňátka a jiné motýlky noční.

Na úpatí stráně prohlédli si žáci květ ocínu čili naháčka.

Též několik mechů, lišejníků a plavuní jsme si prohlédli a k určení domů vzali.

Sluníčko již za horu se sklánělo, když z vydařené vycházky podzimní vraceli jsme se domů.

„Zejtra si o vycházce pohovoříme. Uvažujte doma o všem, což jste dnes na Ondřejníku viděli a do zápisníků doma nejdůležitější poznamenejte“, ukládal jsem žákům, rozpouštěje veselou družinu u první chalupy na Obecním.

Ježíš Kristus učitelem v řádě přirozeném a nadpřirozeném.

Přednáška, kterou konal při katecheticko-paedagogickém kursu v Olomouci dne 13. června 1905
Dr. Richard Špaček, professor při bohoslovecké fakultě v Olomouci.

(Konec).

4. Nevystihlá moudrost Božského učitele jevila se i v metodě, které užíval se zřetelem na schopnosti, stav a vzdělání posluchačův — byla vždy nanejvýš přiměřena, pokyny i odpovědi byly vždy účelné.

Zákonníka, jenž se jej po nejdůležitějším přikázání dotazoval, táže se: Co jest v zákoně psáno? Jak tam čteš? Fariseovi, jenž se na propuštění ženy dotazoval, odvětil: Co vám Mojžíš přikázal? (Mat. 16). Nikodémovi pak imponuje tím, že poukazuje na velebnost, která jemu jako Bohem poslanému učiteli přísluší (Jan, 3). K ženě Samaritánské prosté a důvěřivé se snižuje a s ní rozmlouvá (Jan 4). Protivníky poráží vlastními zbraněmi, kterých oni proti němu použití chtěli, tak Herodiány a farizeje (Mat. 22, 15 . . .) výroky z knih Mojžíšových, které tito uznávali, porazil. (Mat. 22, 29).

Vychovatelský takt jeví se zvláště ve způsobu, jakým si vedl vůči apoštolům. Všichni měli býti k témuž účelu vychováni. Přemýšlejícímu apoštolu Filipovi před rozmnožením dí: Odkud nakoupíme chleběv? (Jan 6, 5). Učedníku lásky doporučí svou matku (Jan 19, 27), ohnivému a odvážnému Petrovi odporoučí svou církev. (Jan 21, 15 . . .)

Čeho apoštolé nemohli prozatím dokonale pochopiti, to jim toliko naznačuje, ponechávaje pro dobu příhodnější dokonale a úplné vysvětlení. O posledním soudě děl: Dne pak onoho a hodiny oné nikdo neví, ani andělé v nebi, ani Syn, nýbrž jedině Otec (Mat. 2, 4, 36). Syn ovšem znal

tuto hodinu jako Syn Boží, kterýž všechno u Otce svého viděl, než neuznal za dobré jako učitel a vychovatel sdělit toto se svými chovanci.

Na dotaz apoštolův: Pane, v tomto čase znovu zřídíš království Israelské, Ježíš řekl jim: Není vaše věc znáti časy a chvíle, kteréž Otec položil v moci své (Sk. ap. 1, 6, 7). Otázka ona nebyla do konce přiměřena úmyslům Kristovým, který nepřišel zříditi království pozemského. Kdežto v Galilei lidu obecnému přednášel ponejvíce příkazy mravní v rouše podobenství, vykládal v Jeruzalémě vzdělanějším své Božství. Farizeové a zákonníci se sice přes tyto výklady více zatvrzovali, učenci Páně však byli dokonaleji u víře v Krista utvrzováni.

Maje ustavičně na zřeteli, že mnozi ještě nedospěli ke mravní dokonalosti, snažil se, aby jim cestu ke spáse učinil co nejschůdnější. Naplnil, co dí o něm prorok: Třtiny nalomené nerozlomí, knotu doutnajícího neuhasi (Is. 42, 1—4). Zákonu vrací prvotný oprávněný smysl. Když učenci v sobotu klasy trhali a farizeové je kárali, tu děl: Syn člověka jest pánem soboty, sobota jest učiněna pro člověka, ne člověk pro sobotu (Mat. 12, 8). Neruší tedy příkazu o svěcení soboty, nýbrž dává o něm správný výklad, že člověk zachovává dne svátečního klidem od práce, neproviňuje se proti Bohu, když takové úkony vyřizuje, kterých žádá nezbytná a neodkladná potřeba anebo čest Boží.

Proti nauce farizeů, že některé pokrmy člověka znečišťují (Mat. 10, 15), klade na to důraz, že ne to, co do úst vchází, člověka znečišťuje, nýbrž co ze srdce vychází, t. j. nešlechetné smýšlení a úkony, které jsou proti příkazům Božím a církevním.

Kristus Pán nebyl pouze hlasatelem, učitelem pravd zjevených, on byl i jejich předním cílem a obsahem. — Ať hlásal pravdy, ať milost, ať odpuštění, ať víru nabízel, vždy byl původcem a zdrojem veškerých těchto dober, jsa pln milosti a pravdy. Kdo jej viděl a znal — viděl a znal nebeského Otce, jehožto dokonalým jest obrazem. V Ježíši Kristu, Vykupiteli našem, jest ztělesněná moudrost i láska Boží.

Kristus Pán doplnil a zdokonalil pravdy ve St. Zákoně zjevené, on nám i pravdy zjevené oznámil co nejdokonaleji a nejúplněji. „Všechno, co jsem slyšel od Otce mého, oznámil jsem vám“ (Jan 15, 15). Apoštolům slíbil Ducha sv., aby je na všechno upomněl a uvedl ve všelikou pravdu (tamtéž).

Povznesl i mravní zákon k prvotní čistotě a neporušenosti: „Mojžíš pro tvrdost vašeho srdce dopustil vám propouštěti manželky vaše — na počátku nebylo tak. Pravím vám“ (Mat. 19, 8) a prohlížel svými mravními ustanoveními k tomu, aby v nitru svém člověk byl posvěcen. „Slyšeli jste, že řečeno bylo starým: Nezabiješ! Pakli by kdo zabil, hoden bude soudu. Ale já pravím vám: Kdož se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu“ (Mat. 5, 21). Veškerá mravnost má z lásky k Bohu vycházeti a k ní směřovati.

Mluví-li Bůh k lidstvu, pak je chce poučiti o povinnostech, které k němu má, co věřiti, co konati a jak žiti má. Nauka Kristova, která jediné cestu správnou k Bohu ukazuje, jest cele a zcela i naukou o vychovatelství a naukou o Bohu či theologii.

Jedním z posledních příkazův, jež Kristus ke konci apoštolům a celé církvi dal, byl příkaz o vyučování a výchově pro věčné povolání, a této jako nejdůležitější má býti podřaděn anebo aspoň s ní v soulad uveden. Ostatně kdybychom ani neměli zřetele na vychovatelství, učení Kristovo

podává nám samo o sobě tolik pravd o člověku, o původu a podstatě jeho, o náklonnostech ke zlému, že bychom jich v nižádném jiném oboru s takovou jistotou poznati nemohli. Křesťanství povzneslo paedagogiku na výši nadpřirozenou a postavilo ji též na půdu nadpřirozenou. Nepopírá nikdo, že by paedagogice vedle theologie nebylo potřeba i filosofie, než ovšem takové, která jest v pravdě moudrostí, a ne takové, o které platí slova žalmisty: „rekl pošetilý v srdci svém: není Boha.“ Filosofie i paedagogika, jakmile zjevení Božímu, učení Božímu a vůli Boží odporují, neumoudřují, nevzdělávají, nezušlechťují. Případně dí Ohr-Pesch: Ať si jiní za vzor mají Kanta, Herbarta, naším ideálem jest Kristus, jehožto jsou oni nepřátelé, uponěvadž jimi pro nauku svou býti musejí.

Výchova a vzdělání školní spisovatele Josefa Ehrenbergera, sídelního kanovníka na Král. Vyšehradě.

(Črta na oslavu jeho 90tých narozenin (* 22. července r. 1815).

Ehrenberger byl jedním z nejpłodnějších spisovatelů českých. Vynikl zejména v oboru původních vlasteneckých povídek a pověstí, jichž napsal přes sedmdesát a jež souborně vydány jsou ve 82 sešitech. Ehrenberger působil od mládí horlivě na poli národním a v české literatuře již v letech čtyřicátých, za doby Tylovy, byl znám jako horlivý spolupracovník a podporovatel všech tehdejších národních a literárních podniků. První jeho prací asi byla v Havlíčkových „Národních Novinách“ uveřejněná práce „Jak jsem se stal z Čecha Němcem a zase z Němce Čechem“. Potom následovaly různé práce zábavné a poučné, obsahu duchovního i světského. Většinu z nich uveřejnil v Tylových „Květech“. Mimo to vydal sbírky různých řečí duchovních i příležitostných, povídky pro mládež, zejména v „Dědictví Maličkových“. Mnohé z jeho prací byly přeloženy do jiných jazyků slovanských, do lužického, srbského a j. Jmenujeme zejména vzpomenutý již článek z „Národních Novin“: „Jak jsem se stal z Čecha Němcem atd.“ a povídku „Ostruha krále Jana.“

Pilnou prací spisovatelskou, jakož i horlivým vlastenectvím získal si Ehrenberger nároku na čestnou pamět, a jeho zvuchné jméno zaznamenáno jest mezi Čechy nejhorlivějšími a nejzasloužilejšími.

Použivše jako pramene k sepsání tohoto vypravování dotčeného článku z Havlíčkových „Národních Novin“ (2. ročník 1849), necháváme částečně samého Ehrenbergera vypravovati jeho „veselou i smutnou historii z vlastního života.“

Dětství Ehrenbergrovo spadá ještě do oné chmurné doby, kdy robota krutá soužila myslí všech lidí, nedávajíc vzkličiti žádnému blahobytu a pohodlí, alebrž zasahujíc rušivě v klidné domácnosti poddaných. Takových krušných chvil zažil Ehrenberger v dětství svém velice mnoho, tak že z ponurých zažlostí těch čerpal po mnohých letech látku k svým povídkám.

R. 1826 bylo Ehrenbergrovi jedenáct let. Byly to zlaté časy, které bezstarostně v domě svých rodičů byl trávil. Na starosti neměl nic, leda

s kamarády čtveračit, stromy slízat, po potoce ryby lovit, a všechny ty kousky provádět, jaké hoši obyčejně tropivají. „Při čemž ovšem bez něčeho nebylo“, vypravuje Ehrenberger, „čemu se u nás psovství říkalo, nač sobě mnozí dosti řádní lidé někdy u rodičů stěžovali.“ Ale to prý nic nedělalo; nebo donesla-li se kdy taková žaloba k rodičům, tu se Ehrenbergovi hned u přísnějšího otce za orodovnici postavila dobrotivá maminka, říkávající: „I nezlob se, tatínku, na to dítě — vždyť jsme my také nebývali lepší, a co je po chlapci, když ani trochu zadovádet neumí?“ Tím se hněv otcův obyčejně ukonejšil, tak že to kromě domluvy zřídka kdy dále přicházelo a sotva jednou do roka u Ehrenbergrů metlou zakročeno bývalo. Také do školy Ehrenberger rád chodil. „Nedělo se to však“, praví o tom, „z velké chuti k učení — ó to ne! ale že jsem při tom měl své zvláštní vyrazení. Já se znal dobře ve čtení, v psaní a v počítání taktéž; katechismus jsem uměl nazpaměť od slova k slovu; na každou otázku jsem věděl odpověď, nad to jsem i Hájkovu kroniku přečetl, i nebylo ve škole přese mne bezmála i tehdy, když se tam také učitel nalézal. Za to se mnou však pomocník téměř kamarádil a všeliké čtveráctví přehlížel se zvláštním ohledem na to, že mu matka někdy nákou homolku, nebo kousek plátna na podlíkačky, nebo náký desetník na pivo poslala! Ani starého učitele jsem se nebál, ačkoli málo kdy učil a žertům ani za mák nerozuměl; jen když se někdy v domácnosti rozmrzel a pak do třídy přiběhl, aby si na nás krev ochladil a k tomu cíli s „reguladetri“ se vytasil: tu jsem se skrčil a pod lavici zalízal, aby na mě nepřišlo, věda dobře, že kdo m u v takové ráži do rukou padne, bez několika štulcův a pohlavků nevyvázne“ — V kostele dělal Ehrenberger staršího ministranta a s povolením kostelníkovým z té zvláštní výhody se těšil, že za letního času po celý týden boty v sakristii uloženy míti směl, které se, jen co mše sv. trvala, obouvaly a pouze v sobotu s sebou domu braly, aby je děvečka namazati mohla. Mzda od ministrování se utrácela bez kontroly; za tu kupoval Ehrenberger brumajzly, pišfalky, udice, kudly a těm podobné věci; ostatní padlo na „pendrek“ a na sladké dřevo. „Jedním slovem“, dokládá Ehrenberger, „byly to zlaté časy! Než, bohužel! nic na světě netrvá věčně, a tak i mému zlatému věku vypršel konec!“

Jednou v noci slyšel Ehrenberger, jak se dobří rodiče o něj radili. „Máme ty hochy dva a statek toliko jeden“ — pravil povážlivý otec — „za pár let nám nastane trápení s vojnou. Bůh ví, abychom toho staršího dali na studii? „Inu, bylo by to dobře“ — odvětila starostlivá matka — „jen aby to ten chlapec vydržel, když prý je to tak těžké — aby si nák hlavu nezmutíroval.“ — Bylo tehda více studentů ve vsi; také vedlejší soused Ehrenbergrův měl studenta — a odtud se bezpochyby dobrá matka dověděla, jak hrozná věc ty studie jsou! Ale hochovi se ten plán s tou studií líbil. Vidíval totiž, jak si studenti o prázdninách po návsi vykračují v blýskavých botkách, v pantalonech a ve fráčku; bambulky od hodinek visící jim dávno záviděl; slýchal také od lidí „pane Anton! pane Josef!“ titulovat — a to se mu všechno tak živě na oči postavilo, že celou duši po té studentské slávě zatoužil, a již také v duchu místo koženek pantalony nathoval a „panem Josefem“ titulovat se slyšel. „Než bēda!“ dí Ehrenberger „o tom jsem ani zmahy netušil, jaké pašije mi stím studijnictvím nastanou!“

První výsledek usnesení s tou studií byl ten, že Ehrenberger musil do Němec. „Milý Josífku!“ řekl mu jednou po obědě otec velmi vážně, „my bychom tě rádi něčemu řádnému dali vyučit, abys někdy lehčeji živ býti mohl, než my při tom sedlském trmácení. Proto budeš muset přede všim

asi na rok do Němec, abys se trochu v němčině oblomil, dříve než se do Poličky do třetí třídy dostaneš.“ Ehrenberger tomu byl rád, věda dobře, že cesta k pantalonům a k tumpaškám ani jiná býti nemůže. Dobrý otec vyjednával hned na to ve Vendolí, v německé vsi bezmála dvě míle od domova (Korouhve) vzdálené, byt a stravu — maminka přichystala peřiny a prádlo, a než minulo čtrnáct dní byl Pepík na odchodu. Ehrenberger opouštěl dům otcovský se smíchem, nemoha se tomu ani vynadivit, proč všickni domácí a zvláště matka bědují a pláčí, jako by měl na popravu jít. —

V jeho novém bytu neuměl nikdo po česku ani hlesnout, na čemž sobě otec velice zakládal, domnívaje se, že se tím snáze němčině naučí. Pepíčkoví bylo to však nemilé a obtížné velmi. Podle své švitořivé povahy byl samá řeč, samé ptaní — a na místě odpovědi dali se domácí do smíchu. Čím více mluvil, oni tím hlučněji se smáli (bezpochyby neobvyklým zvukům nepovědomé jim češtiny). Ehrenberger umkl; a vidouce jej zaraženého a mlčícího, počali sami od sebe k němu mluvit, smíchu nechavše. „Pro Pána Boha!“ vypravuje Ehrenberger, „mně nenapadlo jináče, když jsem tu jejich hatlavou drsnotinu slyšel, než jako by někdo s trakařem po tvrdé dlažbě jezdil! A smáli-li se oni dříve mně, splatil jsem jim to desateronásobně — a tak jsme si nezůstali nic dlužni. Znamenaje, že se doma nesmluvíme, vyšel jsem si po kamarádech se ohlídnout v té naději, že si snad alespoň s dětmi, se svými souvěkořci, náko porozumíme. Bylo to v zimě a po návsi sněžno, ale navzdor tomu potkám se s dvěma chlapci hned u samých vrat a neprodleně s nimi do řeči se dávám. Ti však vyvalili na mně oči jako na cizozemské zvíře a na všechny mé řeči odpověděli s patrným podivením jedinkým slovíčkem „wůs?“ — Jařku, co byste teď s vozem dále, vždyť je zima a sněhu pod pás? — to by se nám spíše hodily sánky! Ale oni vyvalili ještě více oči, vystrčili na mně ještě jeden „wůs“ a šli po svém.“

Druhého dne po snídání šel Ehrenberger do školy jsa utrápen nad tím, že až dosud na svém novém stanovišti srozumitelného slova neslyšel, a tu mu napadlo, že alespoň učitel bude snad po česku uměti, a tím poněkud pookřál. Na to se dobře z domu z české školy pamatoval, že učitel, když chtěl pomocníka před dětmi vypeskovati, vezdy po německu to učinil, aby děti tomu nerozuměly; a dle toho Ehrenberger soudil, že německý učitel již k vůli tomu, aby mohl pomocníkovi před žáky vynadati, česky uměti musí. V takovémto rozjímání vcházel na školní předsíň, a po veleznamém povyku snadno poznal, ku kterým dveřím se obrátiti; „U nás“, dí Ehrenberger, „na české škole vcházejíce do školní světnice, dávali jsme pozdravení: „Pochválen buď Pán Ježíš!“ Já podle starého návodu učinil taktéž — ale na místě zvučného: „na věky amen!“ — nechali přítomní žáci všeho hluku, dívali se na mne jako včera ti chlapci s tím „wozem“, a když si na mne dost pozevlovali, řekli mi cosi jako „böhmisches copak“ a hleděli si svého, na mne se již ani neohlídnouce. Já stál jako na žhavém uhlí a nad tou nevlídností nastávajících spolužáků mě píchlo k srdci.“ Po chvílce přišel učitel, vlídný, dobrý muž s knížkou a s lískovkou pod paží. Žáci umklili jako by uřel a vstali. — Ehrenberger mu šel políbit ruku a on ho za to pohladil na hlavě: pak mu řekl několik podle zdání přívětivých slov, ze kterých se mu jedině „práv“ české býti vidělo; konečně ho vzal za ruku, posadil do první lavice a nechal ho sedět.

„Po modlení“, vypravuje Ehrenberger dále, „započalo školní cvičení. Děti čtly, počítaly na tabuli všecko tak, jak jsme to doma na české škole dělali, jen s tím rozdílem, že jsem ani slova nerozuměl. Také jsem na nic

tázán nebyl, při čemž mi chvíle nesnesitelně dlouhá přicházela. I vzpomínal jsem, jak to doma ve škole chodívalo, a píchlo mě podruhé k srdci. Ze školy jsme šli v páru, ale jen tak dlouho, dokud se učitel za námi díval; pak se všichni rozběhli, strhl se křik a počalo házení sněhovými hrudami. Já to sice také výborně uměl, než tenkrát ani špetku sněhu sebrati jsem se neodvážil. A podivno — ač jsem ani jednou nehodil, přece mi hruda za hrudou na záda padala a někdy tak zhusta a tak důtklivě, že jsem se až ošívati musil. Kdykoli jsem tak učinil, strhl se za mnou pošklebný sykot, při čemž ono „böhmiches copak“ zhusta se ozývalo. Tu mne píchlo po třetí k srdci a dech se mi tajil. V ten den jsem ani nejedl ani nepil — ale za to na večer před ulehnutím snad ponejprve ve svém živobytí vroucně jsem se pomodlil. Nyní jsem teprve poznával, proč asi matka při mém odchodu tak trpce plākala, při čemž se mi tak měkko od srdce udělalo, že jsem se sám do plāče dal, ani utiřit se nemoha — až jsem hořem utrmácen usnul.“ (Příště dále).

BESEDA.

Poznámky z cesty do Belgie.

Píše A. A.

(Pokračování.)

V pondělí dne 21. srpna nastoupil jsem z Drážďan další cestu do Kolína nad Rýnem a sice směrem takovým, abych aspoň uviděl velká města německá, zvláště Lipsko, Magdeburk, Brunšvik, Hannover, neboť zastaviti se v nich na delší dobu nebylo lze.

Jedeme-li z Drážďan do Lipska, ztrácí se ponenáhu bohatství průmyslu, jež nás v okolí Drážďan tak omamuje, viděti za to všude jednotvárná, ale pečlivě vzdělaná pole. Také za Lipskem, na cestě k Magdeburku, neviděti nic než nekonečné pozemky.

V Magdeburku jsem obědval čistou polévku hovězi a půl žemličky za 30 pfenigů, na více nebylo kdy. Za Magdeburkem zase pole, ale již viděti sem tam i lesy a vesnice neúhledné s červenými střechami; takových kostelíčků, jež dodávají vesničkám našim zvláštní poesie, tam není viděti.

V Brunšvíku přinesli k vlaku vysokou skříň s časopisy i knihami různého obsahu, tedy celou bibliotéku, na prodej. Dámy, které se mnou jely, mluvily málo, páni zcela nic, k tomu kraj beze vší zajímavosti, mnoho komínů — jede-li kdo sám, to věru nálady nepovznáší!

A zase vlak uhání dále. Všude jsou žně. Obilí stojí v kopkách. Na polích viděti mnoho řepy a fazolí. V pozadí otáčejí se dlouhá ramena větrných mlýnů. Tu a tam ukáže se na minutu vesnička, všechny domky červené, zdi červené, střechy červené.

Jsmo v Hannoveru. Hannover je na pohled pěkné a velké město. Ale zastaviti se nelze, plán cestovní byl by porušen, tedy rychle dále.

Vjíždíme do půvabného hornatého kraje Lesa Teutoburského. Všude vidíme mezi lesy roztroušené roztomilé červené chaloupky se stěnami dřevem

prokládanými. Ženy v malebných krojích pracují na poli, na hlavách mají zvláštní klobouky s obrovskou mašlí. Na lukách pasou se krávy černě a bíle strakaté. Vlak letí jako střela, je to tak zv. bleskový, který jezdí z Berlína do Kolína nad Rýnem. Sklepníci obstarávají za jízdy cestujícím pokrmy i nápoje, vozy zařízeny jsou velmi pohodlně. Tam sešel jsem se s jistým českým lékařem, který se synovcem svým, absolvovaným realistou, jel do Amsterdamu a pak do Belgie. V cizině je to vždy radost, když se Čech s Čechem sejde. Společná cesta naše byla však krátká.

Není to maličkost vykonati bez odpočinku cestu z Drážďan do Kolína nad Rýnem. Když jsme přijížděli ke Kolínu, stmívalo se již, poblíž dráhy i v dálce bylo viděti ohromné množství čadících komínů.

Do Kolína přijel jsem v noci. Jaký to čarokrásný příjezd! Na sta světél elektrických odráží se v širokém Rýnu, proti němuž Vltava i Labe jsou jen nepatrné řeky. A jakým úžasem naplněn jsem byl, když jsem z nádraží vyšel, a mé oko spatřilo skvost umění gotického, nejkrásnější zkamenělou modlitbu německého lidu katolického, velechrám kolínský, jehož obrovité věže tratily se v nočních mlhách! V němém podivu stál jsem dlouho a cítil se tak nepatrným vůči mohutné kráse, kterou duch lidský zde byl vytvořil.

Pak jsem hledal slušný nocleh. Rozhodl jsem se pro hotel Union na hlavní třídě, který se mně zevnějškem zamlouval; ale jak jsem se sklamal! Zavedli mě do 4. poschodí, snad ještě výše, světníci mně dali zpustlou, tapety na stěnách otrhané, všecko sešlé! Nebylo tedy divu, že jsem téměř nic nespal. K tomu přispěl také děsný hluk, který až přes půlnoc z ulice zazníval. Tramway zvoní a hučí, automobily, které tam místo drožek jezdí, troubí, k tomu křik a hulákání — jaký to rozdíl: tichounké večerní Drážďany a tam ten hluk! Za tu rozkoš zaplatil jsem 3 marky.

Ráno k snídani předložili mně černý domácí chléb, tak tenké krajíčky, jak u nás krájejí šunku, rohlíčky skoro drobnohledné, kuličky másla asi jako třešně, kávu a med, kterého jsem nejedl, varoval mne přítel před mým odjezdem, je prý padělaný. Bylo toho celkem hodně, mohl jsem si vzít, kolik jsem chtěl, ač nevím, nepozorovali-li mě sklepníci. Nejprotivnější a nejrdrzejší věci na cestách nejsou štěnice ani jiný hmyz, ale sklepníci. Zakusil jsem hrubostí jejich nejednou. Je to chasa, se kterou se nespraví jinak nic leč hodně sebevědomě a také hrubě, jinak jsou až nestydatí, nedostane-li se jim velkého zpropitného. A toho jsem dávati nemohl. Nechci tím křivditi hodným sklepníkům, snad také někde jsou, ale v skrytě asi — jako flaky.

Poněvadž jsem chtěl zůstat celý den a ještě noc v Kolíně, vzal jsem svou brašnu a plášť, prchl z hotelu Union a hledal jiný. Konečně usadil jsem se v hotelu Achener Hof, blízko nádraží, kde mně dali nocleh a snídání za 2 marky. Měl jsem sice světničku jen tak dlouhou jako postel, a zbyvajících mezer byla užší než postel, ale bylo tam přece útulněji.

Pak jsem se oddal požitkům duševním. Největší památkou města Kolína je Kolínský dóm. Je nejen pýchou Porýní, nýbrž celého německého národa, je nedostižným pomníkem katolického ducha a německého umění, jest nejdokonalejším dílem neměcké gotiky.

Základy jeho položeny byly r. 1248, a od té doby pracovalo se na něm s přestávkami až do roku 1880, kteréhožto roku stavba jeho úplně byla ukončena. Půdorys chrámu má polohu kříže, délka je 144 m, šířka 45 m, výška věží 160 m.

Dojem, který tato mohutná harmonická stavba působí, je nezapomenutelný. Nedá se pověděti, může jen zbožnou duší býti pocíten. O výz-

době vnější a vnitřní šířiti se nebudu, již k poučení povrchnímu bylo by třeba napsati celou knížku.

Dóm je otevřen po celý den. Obcházeti v něm za bohoslužby je přísně zakázáno. Není-li bohoslužby, možno vnitřek prohlédnouti si zdarma, chor, různé kaple, pokladnici chrámovou, věže a galerie za peníze. O pořádek v chrámě starají se sluhové v dlouhém rouše červeném černě lemovaném, na hlavě čepice, jak je nosívali starozákonní kněží, v rukou berly, na prsou plechový odznak s křížem.

Když jsem byl poobědval a v Rýnu skvostně se vykoupal, spěchal jsem do zoologické zahrady. Je větší než Drážďanská, za půl dne sotva ji lze zběžně projíti. Tam uvidí člověk živočichy, o nichž ani ve snu se nezdálo. Jaké to dobrodiní pro ty, kteří na blízku studují vědy přírodní, jaká příležitost pro malíře! Ze známějších zvířat pštros, obrovská želva, emu, klokani, paviáni, obrovští netopýři, tapiři, tuleni, zubři, žirafy, zebry, dravci srstnatí i pernatí, a těch nejrůznějších ještěrů a žab a sta a sta tvorů jiných, pozemních, vodních i ptactva. I hmyz tam má zvláštní pavillon. Hrocha jsem očekával dlouho u nádržky vodní, než se mu uráčilo s hrozným funěním se vynořiti. Když mě spatřil, otevřel obrovskou tlamu a čekal, doufal patrně, že něco dostane.

Večer chodil jsem na pobřeží, několik hodin cesty dlouhém, a díval jsem se na bělavou ohromnou řeku, která nám kdysi odnesla popel Husův, a pozoroval čilý pohyb lodí a lodiček.

V noci pro hluk nebylo lze usnouti, až k ránu, a tak se stalo, že zmeškal jsem rychlík, který v 6 hod. 5 min. odjíždí do Cách a dále do Belgie, a jel jsem pak později vlakem osobním. (Příště dále.)

„Vychovatelské Listy“ budou od Nového roku rozšířeny (místo 2 tisíkových archů měsíčně vyjde vždy 2½ archu kromě zvláštní obálky) a značně zdokonaleny po stránce vnitřní i vnější. Budou vycházeti jako měsíční paedagogická revue v úhledné obálce. 1. číslo nového ročníku rozesláno bude ještě před Vánoce t. r.

Nový řád školní a vyučovací (authentický) lze dostati v učitelském knihkupectví — J. Rašín, Praha VII. — za 1 K 50 h.

Dva šlechtění mecenáši. Monsignor Ferdinand Lehner, autor „Dějin umění národa českého“ učinil královskému městu Praze velkolepý dar: stotisícový fond, rozsáhlou svoji knihovnu uměleckou a své umělecké sbírky pro založení českého historicko-uměleckého ústavu v Praze. — Rodák Rokycanský Jos. Wunsch, professor a spisovatel, zřídil řadu nadací pro studující, ku kterémuž účelu věnoval své pozemky v Plzni v ceně přes 100.000 K a kromě toho jistinu, jejíž výši teprve dárce určí a oznámí. Prof. Wunsch žije ve výslužbě v Plzni.

Návrh na zrušení školního platu podali na zemském sněmě Moravském poslanci Dr. Ševčík a Dr. Koudela. Návrh zní: Poněvadž vybírání školního platu způsobuje mnohdy obcím nesčetných obtíží a nepříjemností

a poněvadž pro odpor největšího poplatníka v obci nelze po zákonu obecním výborům dle potřeby školního platu na obcích zrušiti a z obecní pokladny ho hraditi, navrhuji podepsaní: Slavný sněme, račiž se usněti: 1. Zemský zákon ze dne 24. ledna 1870, čís. 17. budiž v tom směru pozměněn, aby jedině obecním výborům ponecháno bylo na vůli, školní plat na obcích zrušovati dle potřeby a z obecní pokladny ho hraditi, bez jakéhokoli obmezování se strany největšího poplatníka. 2. Zemskému výboru se ukládá, aby zevrubná šetření konal o tom, zda-li by školní plat vůbec neměl býti zrušen a zemskou přírážkou uhrazován a aby o šetření tom v budoucím zasedání zprávu podal. 3. Zemskému výboru se ukládá, aby uvažoval o tom, kterak by se užiti mohlo případného přebytku ze zemské pivní dávký jako náhrady za dosavadní paušal školní. Ve formálním ohledu budiž návrh tento bez předchozího odůvodnění školnímu odboru přikázán.

Do odboru školního byli letos zvoleni: Baratta, Blankenstein (zapisovatel), d'Elvert (předseda), Gomperz Filip, Gross, Haupt, Homma, Hulka (zapisovatel), Karásek, Kindermann, Koudela (místopředseda), Luksch, Plachky, Pokorný, Pražák, Razumovský, Stránský, Svozil.

Výsledek zápisu na české universitě. Do 20. října 1905 zapsáno bylo pro zimní běh na české universitě celkem 3558 posluchačů řádných i mimořádných, v tom 120 bohoslovců, 1548 právníků, 486 posluchačů lékařství a 1404 filozofů. Žen zapsáno je na universitě 113. Z nich je 25 řádných posluchaček (4 na fakultě lékařské a 21 na fakultě filosofické), 39 mimořádných a 49 hospitantek. Jedna z absolventek pražského českého dívčího gymnasia „Minervy“ chtěla se dáti zapsati na českou bohosloveckou fakultu, byla však odmítnuta. Ženám není dovoleno studovati na fakultě theologické a právnické.

Jak zkvétá Japonsko. Nippon, říše květů, má 27.138 lidových škol a v nich 108.360 učitelů; 94% žáků chodí řádně do školy. Těchto 5 mil. dětí však nejsou jedinými školáky; je celá spousta škol odborných; jedině do obchodních škol chodí přes 36.000 žáků.

Oprava. V čísle předešlém ve článku „Pojem duše v dnešní psychologii“ buďte opraveny některé chyby, smysl rušící.

Řádek 1. stotožňují místo zbožňují,

řádek 2. o své osobnosti místo a své osobnosti,

řádek 8. na str. 306 přesvědčivější místo přesvědčenější.

Literatura.

Z nakladatelství Hejdy & Tůčka v Praze:

Nové chodské bajky. Podle životních názorů a starých mravů chodských napsal Jan Fr. Hruška. Obrázky kreslil Daniel Mayer. — Je to milá knížka, jakých literatura pro mládež málo má. Spisovatel šťastnou rukou z hlubin moudrosti lidové lovil pravé perly, jež slovem krásným mládeži

podává. I dospělý se nad nimi zamyslí a rád se zahledí na umělecky dokonalé kresby Mayerovy. Cena 1 K 50 h je nepatrná. Doporučujeme vřele.

Do střední Afriky na kře ledové. Cesty a dobrodružství bílého medvěda. Z anglického přeložila Pavla Moudra. S 32 obrázky. — Mladý medvěd ledový vydal se na zkušenou do světa. Dostal se až do střední Afriky, kdež byl chycen a do zoologické zahrady odvezen. Co zkusil, vypravuje kniha poutavě a vesele, budíc takto způsobem příjemným lásku k přírodě. Pro knihovny žakovské i lidové je to kniha dobrá.

Z nakladatelství Jos. R. Vilímka v Praze, Spálená ul. č. 13.

V knihovně Malého Čtenáře vycházejí v ilustr. sešitech po 10 hal. Wenigovy »Bohatýrské zvěsti«. Právě vyšel seš. 4.—5.

V »Knihovně mládeže dospívající« vyšel 4. sešit románu »Mstitelé« od Pavla d'Ivoi. Illustrovaný sešit 20 hal.

Dívčím srdcím, knihovna pro dívky, přináší povídku A. N. Anněské »Teta Věra« v překladu P. Maternové, s ilustr. K. Šimůnka v sešitech po 10 hal. Právě vyšel sešit 4.

Na vlnách Orinoka. Román Julia Vernea. S čtnými ilustracemi. Vychází ve spisech J. Vernea v sešitech po 30 hal. Právě vyšel sešit 19.

Říše nerostná obrazem i slovem. Pro všechny kruhy vzdělaného obecnstva dle dra. R. Braunse upravil Jan John. Nádherného tohoto díla přírodopisného právě vyšel 9. sešit. Cena sešitu 60 hal.

Podrobná mapa Moravy a Slezska. Kreslí Jan Srp. Právě vyšel list 11., obsahující mapu okolí Hodonína a Kyjova. Jednotlivý list 60 hal., na plátně K 1·10.

Právě vyšlo 1. číslo nové literární sbírky „Knihy moravských autorů“, vydávané nákladem „Lidové revue mor.-slezské“ v Mor. Ostravě. V prvním svazku uveřejněny budou práce nejvýraznějšího mladého talentu moravského J. Uhra: „**Kapitoly o lidech kočovných a jiná prosa**“. Pak následovati budou práce J. Kalusa, V. Otomara, V. K. Jeřábka, E. Sokola, M. Kurta. Účelem sbírky je poskytnouti moravským literárním talentům příležitost ke knižnímu vydání jich prací, zjednati obecnstvu četbu prospěšnou a cennou a seznamovati čtenářstvo s důležitými pracemi moravských literátů. Sbírká bude vycházeti čtrnáctidenně v sešitech po 30 hal. Celoroční předplatné 8 korun. Nový tento podnik literární zasluhuje všestranné podpory a je žádoucí, by naše veřejnost, spolky a jiné snahu vydavatelstva hojným odebíráním podporovaly.

Z nakladatelství A. Píše, knihkupce v Brně:

Rud. Dvořák, Dějiny markrabství moravského seš. 5. a 6. Cena za sešit 40 h.

Sešit 5. obsahuje dějiny za Lucemburkovců moravských, markrabí Jošta a Prokopa, vrstevníků krále Václava IV., pak příčiny, vznik a průběh hnutí husitského vůbec a na Moravě zvlášť až po smrt Žižkovu.

Sešit 6. obsahuje ostatek doby husitské, pak dobu Albrechta II., Ladislava Pohrobka, Jiřího Poděbradského, Matyáše Korvina a obou Jagjelovců Vladislava II. a Ludvíka II. Jest to zároveň doba působení slavných zemských hejtmanů Jana a Ctibora Tovačovských z Čimburka.

Lékař a škola.

Řada úvah ze školního lékařství,
sestavil a napsal

MUDr. D. Panýrek,

městský a škol. lékař pražský.

Cena K 1·80, váz. K 2·50.

Právě vyšlo. ➡

OBSAH: Dnešní stav otázky školního lékaře. Nové problémy školního lékařství. Tělocvik jako lék. O třech málo známých zdrojích závad. O potřebě zubních lékařů na školách. Crachoiry ve škole. Příspěvek k otázce čistoty ve školách. První pomoc ve škole. Nejjednodušší školní lékárna. První původní publikace z českého péra vyšlá, pro kruhy lékařské i paedagogické velmi důležitá, přináší ukázky, v jakém stadiu nachází se otázka školské hygieny u nás.

Dbáno tu hlavně poměrů našich, ač spis také podrobně referuje, jaké jsou nyní poměry školního lékařství i v jiných státech.

Objednávky vyřizuje každé knihkupectví, zejména

Ústřední nakladatelství, knihkupectví a papírnickví učitelstva českoslov. v Praze.

Josef Rašín,

Holešovice-Bubna, Bělského tř. 769.

Přednášky pro lid z oboru vědy a práce a přednášky z oboru lidské vzdělanosti

budou nadále vycházeti periodicky 15. každého měsíce. Přednášky psány slohem prostým, názorně, silami pokud možno odbornými, mají se státi podkladem našich extensí a informatoriem, k němuž každý bude moci sáhnouti v případě potřeby. Na každých 25 přednášek téže řady, které tvořiti budou souvislý celek, budou vydány původní desky.

Předplácí se na 12 přednášek 1 K, poštou K 1·20, na 24 přednášky 2 K, poštou K 2·30 n pořadatele Dr. A. Bařka v Plzni. Na Jíhalce 1066.

Předplatné se kvituje národním razítkem na národním kolku přilepeném na vnitřní straně desek.

Dosud vyšlo: Č. 1. Co jest vzduch? Č. 2. Co jest voda? Č. 3. Co jest oheň? Č. 4. Chemie starých Indů. Č. 5. Armáda Spásy. Č. 6. O nerostných barvivech bílých, jich vlastnostech a zkoumání. Č. 7. Co jest sůl? Č. 8. O barvách.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se ievně.